

Hoe de biodiversiteit in Vorst verhogen?

Praktische gids om de natuur
te verwelkomen in de stad,
bij u thuis (balkons, tuinen, gevels)
of op openbare plaatsen (voetpaden,
pleintjes, kleine vrije ruimtes)

Inhoudsopgave

Woord vooraf door de Schepen	3
Inleiding	4
Context	5
Waarom de natuur in onze buurten aanmoedigen?	6
Enkele principes	7
Kies inheemse gewassen	7
Kies honingdragende plantensoorten en/of bessenplanten	7
Vermijd exotische planten, en zeker invasieve	8
Breng verscheidenheid in uw beplantingen	9
Vermijd chemische meststoffen en pesticide	9
Hoe pakt u dit aan? Technische fiches	10
Incroyable Comestible	10
Bloeistroken en bloemrijk grasland	12
Planten, struiken en groenten voor de huizen	13
Klimplanten op de gevels	14
Nestkastjes en insectenhotels.....	16
Adoptie van een boomvoet	18
Collectieve compostering	19
Referenties	20

Een 'Corridor' naar samenleven

Het is mij een waar genoegen om u het project 'Ecologische Corridor' voor te stellen van de dienst Milieu van de Gemeente Vorst, in samenwerking met vzw Espace Environnement.

Er werd een reeks concrete acties uitgevoerd (deze worden in deze brochure besproken) om groen te brengen in de openbare ruimten en om in volle stad de biodiversiteit een duwtje in de rug te geven. Door het aanmoedigen van de energie en ondernemingszin van alle deelnemende verenigingen en burgers creëren deze acties 'Gemeenschapszin'; iets wat aan niemand persoonlijk toebehoort, maar wat iedereen nodig heeft en wat het gemeenschapsleven mogelijk maakt.

De Ecologische Corridor wil dat de burger zich de openbare ruimten en 'het stadszicht' opnieuw toe-eigent, met andere woorden alles wat we met elkaar delen, van de muren die onze intimiteit beschermen tot de openbare wegen. Dit vruchtbare proces geeft de inwoners de trots om op een concrete manier te reageren op de plek waarop ze zich bevinden, om zo meer leven in onze stedelijke ruimte te brengen.

Tussen het uitdenken van het project de Ecologische Corridor en het schrijven van deze tekst was er geen gebrek aan redenen om zich thuis op te sluiten of om 'de ander' te beschouwen als een bedreiging of vijand. Laten we hopen dat dit intussen is veranderd. Ons project pretendeert niet

om de gruweldaden in de wereld of in uw buurt te bestrijden (we denken bijvoorbeeld aan het verschrikkelijke bloedbad in het Joods Museum op 24 mei 2014). Toch sluit het project bij dit tijdperk aan en is het er dus niet volledig onafhankelijk van. Ik ben ervan overtuigd dat alles wat ons dichterbij brengt, ons tot delen aanzet, ons tot coöperatie en samenwerking brengt... dat dit alles een gevecht is tegen het 'kwaad', tegen het in zichzelf keren.

Ik wil iedereen bedanken die bij het project is betrokken; mijn collega's de Burgemeester en Schepenen die mij hebben gesteund, en in het bijzonder de dienst Milieu die het initiatief nam voor dit project en de uitvoering verzorgde.

Jean-Claude Englebort

1ste Schepen, met de bevoegdheid Milieu

Inleiding

We zijn allen makers in het verbeteren en verfraaien van onze leefomgeving!

Wat planten, een nestkastje... een beetje meer natuur rond ons bevordert de biodiversiteit en maakt de stad mooier, gastvrijer. Twee vliegen in één klap!

Onze omgeving speelt een vitale rol in onze levenskwaliteit... en in ons humeur. Enkele regenrijke dagen, een te lange winter en de nood aan zon zorgen ervoor dat we er slechtgezind bijlopen. Schijnt de zon?... dan gaat alles stukken beter. We hebben geen greep op het weer, maar we kunnen wel degelijk op onze omgeving inwerken en hoofdrolspeler worden om de natuur in de stad te verwelkomen. Bij ons thuis op het terras, het balkon en in de tuin, of in openbare ruimten, op voetpaden, pleintjes; of in om het even welke andere vrije ruimte. Met slechts enkele wijzigingen ondergaat onze leefomgeving een ware gedaanteverandering: ze wordt aangenamer en gastvrijer, wat ons welzijn en onze stemming ten goede komt!

In deze brochure vertellen wij u hoe ook u kunt meewerken aan deze

verandering en geven we technisch advies voor het verwezenlijken van biodiversiteitsvriendelijke acties.

Voortvloeiend uit het partnerschap tussen de Gemeente Vorst en vzw Espace Environnement begeleidt deze brochure burgers, verenigingen, scholen en bedrijven die zijn betrokken bij het creëren van een

ecologische en participatieve 'Corridor' tussen de wijken Bempt en Bervoets. Deze ecologische corridor, die een plan met 36 prioritaire acties omvat, kan zich dankzij de mobilisatie van de Vorstenaren en de kinetische energie van de gemeente uitbreiden tot het hele grondgebied.

Context

Sinds eind 2009 volgt de Gemeente Vorst haar Lokale Agenda 21 (LA21). Het hoofdthema openbare ruimte van deze agenda omvat de invoering van tal van projecten die zowel door de gemeente als door onze levende krachten (verenigingswereld, scholen, bedrijven en burgers) worden gedragen.

Tegelijkertijd krijgen initiatieven van de burgers vorm die de sociale cohesie versterken en de biodiversiteit bevorderen. Het is in die geest dat de campagne 'Adopteer een boomvoet' in 2012 een groot succes was. Deze campagne – die zaadjes, planten en technische hulp bood – slaagde dankzij de krachtenbundeling van inwoners en gemeente.

In 2013 wou de Gemeente Vorst meewerken aan de invoering van een ecologische corridor om dit en andere groene initiatieven extra in de verf te zetten, en om samenhang te creëren tussen deze projecten en de LA21.

Het werkgebied tussen de wijken Bempt en Bervoets waar de ecologische corridor wordt ingevoerd, heeft heel wat

dynamische burgers en een zeer dicht verenigingsnetwerk. Een stevige basis dus voor de geplande acties.

De Gemeente Vorst kan bovendien rekenen op de competenties van de vereniging Espace Environnement op het vlak van participatieve inrichting, overleg en het creëren van een netwerk. Het betrekken van de bevolking en de lokale spelers is namelijk een prioriteit bij de invoering van projecten die een invloed hebben op de leefomgeving. Deze stap ligt aan de basis van een verwezenlijking waar de buurtbewoners en gebruikers zich kunnen in herkennen en waar ze hun ziel in kunnen leggen. Dat is bij dit project bijzonder belangrijk, want een van de doelstellingen is om van de burgers en lokale spelers echte ambassadeurs van de duurzame ontwikkeling van de gemeente te maken.

In samenwerking met de inwoners en met de steun van de Cel Milieu werd een ambitieus actieplan opgesteld. De acties werden daarna uitgevoerd door de inwoners, de bedrijven, het verenigingsleven en de scholen, die

bijdragen tot een burgerdynamiek gericht op de verbetering van de leefomgeving en het welzijn. Alle spelers hebben zich met deze dynamiek verbonden door een charter te ondertekenen: 'Mijn buurt groener maken: ik doe mee'. De Gemeente Vorst heeft in samenwerking met vzw Espace Environnement de invoering van de acties begeleid en het nodige gereedschap, materiaal en planten ter beschikking gesteld.

Bovendien is de bijdrage aan het ecologische netwerk van het Brusselse Gewest een rode draad doorheen dit project. Via de acties wordt er bijzonder veel aandacht besteed aan de sensibilisering van het publiek, zodat men ambassadeur en hoofdrolspeler wordt van deze duurzame ontwikkeling. Daarnaast worden de spelers binnen het werkgebied in een netwerk geplaatst en zorgt het project ervoor dat er contact wordt gelegd met aanvullende initiatieven in de stad en over grotere gebieden.

Waarom de natuur in onze buurten aanmoedigen?

In de stad wordt de biodiversiteit zwaar op de proef gesteld. Een stukje natuur kan zeer snel tal van soorten herbergen. De vermenigvuldiging van deze plaatsen en de bevordering van het verkeer ertussen om tot een groen netwerk te komen, is de beste manier om de natuur in de stad aan te moedigen. Elk van ons kan hier toe bijdragen door de natuur in zijn tuin, op zijn terras, de vensterbak, het dak, de gevel, enz. te verwelkomen. Hoe dichter en talrijker deze stukjes natuur worden, hoe beter de dieren en planten zich van het ene stukje naar het andere kunnen verplaatsen, zich kunnen voortplanten en de biodiversiteit versterken.

De voordelen zijn talrijk. Heel snel worden deze omgevingsverbeteringen ook sociale verbeteringen. Dikwijls wordt het door een openbare vernieuwing een stuk gezelliger. De wijkbewoners komen op straat, praten met elkaar, wisselen van gedachten...

Foto Thomas Bresson

Enkele principes

KIES INHEEMSE GEWASSEN

Inheemse planten zijn planten die spontaan, zonder menselijke inmenging, in onze regio's groeien. Tal van inheemse of harde planten 'vinden hun stek' in de ecosystemen; ze zijn namelijk goed

Foto Reginald Hulhoven
Herfsttijlozen

Veldsalie

Foto Dag Lindgren
Bosooievaarsbek

Foto Bernard Blanc
Stokroos

afgestemd op ons klimaat. Ze smeden banden met tal van planten- en diersoorten, en fungeren als beschutting en voedsel voor deze soorten. Verkies ze boven de tuinbouwgewassen die geteeld worden voor hun schoonheid of hun geur, maar die vaak niet meer de kwaliteiten bezitten om biodiversiteit aan te moedigen.

Het zijn planten die aan onze regio's zijn aangepast, die beter tegen het klimaat en ziektes zijn bestand en ze hebben geen meststoffen nodig. Laat ze spontaan groeien; ruil planten en zaden met uw burens of tijdens ruilbeurzen; raadpleeg producenten die gespecialiseerd zijn in inheemse planten en kies bovenal harde planten.

Een grote diversiteit aan inheemse plantensoorten trekt een grote diversiteit aan fauna aan.

Meer weten:

Lijsten met inheemse planten in België:

<http://www.liege.be/telechargements/pdf/environnement/pcdn/plantes-meliferes-abeilles.pdf>

KIES HONINGDRAGENDE PLANTENSOORTEN EN/OF BESSENPLANTEN

Vanaf het begin van de lente tot de herfst trekken nectar- en stuifmeelplanten bestuivende insecten aan (narcis, wilde hyacint, paardenbloem, klaproos, komkommerkruid, salie, ...). Vogels worden vanaf de zomer door bessenstruiken aangetrokken voor voedsel (lijsterbes, aalbessenstruik, vlier, wilde rozelaar en rozenstruik...).

Foto Thomas Bresson
Komkommerkruid

Vlier

VERMIJD EXOTISCHE PLANTEN, EN ZEKER INVASIEVE

Tal van planten hebben zich in onze streek gevestigd of zijn bij ons ingeburgerd geraakt. Bepaalde zijn invasief en vormen een gevaar voor het milieu door de ecosystemen uit evenwicht te brengen, wat bijdraagt tot het verdwijnen van bepaalde soorten. Ze worden zelfs nog meer allesoverwoekereend als ze geen roofdieren ontmoeten. Bovendien houden bepaalde planten risico's in voor de menselijke gezondheid; een voorbeeld van zo'n invasieve plant is de reuzenberenklauw. De andere meest problematische invasieve planten zijn de Amerikaanse vogelkers, de Japanse duizendknoop, de reuzenbalsemien en de robinia of valse acacia.

Foto: Mijer-Bacardier

Reuzenberenklauw

GEEF DE VOORKEUR AAN WINTERVASTE PLANTEN

Wintervaste planten overleven meerdere jaren door de winter in de vorm van bollen of wortels door te brengen. In de lente bloeien ze opnieuw en vermenigvuldigen ze zich. Het onderhoud bestaat erin te vermijden dat een soort te veel plaats inneemt. Dankzij het gebruik van wintervaste planten vermijdt men dus de kosten van het vervangen van eenjarige planten en de druk die hierdoor op het milieu ontstaat (potten, transport, meststoffen...). Bepaalde soorten hebben eenjarige of

wintervastevormen (pronkerwt, klokbloem, afrikaantje...). Geef de voorkeur aan de wintervaste vorm.

Bosanemoon

Klokkjes

Meer weten:

Lijsten met invasieve planten m.a.w. uitheems en beschouwd als schadelijk doordat ze de biodiversiteit en/of de menselijke gezondheid treffen : http://www.natagora.org/files/Listes_grise_et_noire_des_invasives.pdf

BRENG VERScheidenHEID IN UW BEPLANTINGEN

Afwisseling zorgt voor een beter evenwicht, voorkomt dat de bodem uitgeput geraakt, verlaagt het risico op ziektes en verwelkomt gevarieerdere fauna.

Gebruik tussen uw aanplantingen bodembedekkers die de grond beschermen en de vochtigheid op pijl houden, terwijl ze de verspreiding van ongewenste soorten beperken (maagdenpalm is hier een goed voorbeeld van).

Tal van planten zijn doeltreffend tegen ongewenste gasten. Afrikaantje bijvoorbeeld houdt insecten op afstand, lavendel doet hetzelfde met mieren en slakken...

Afrikaantje

Andere soorten zijn dan weer gunstig voor elkaar. Komkommerkruid bevordert de opbrengst van de aardbeiplant en houdt slakken weg, de boon biedt maïs de nodige stikstof om te groeien...

Komkommerkruid

Maagdenpalm

VERMIJD CHEMISCHE MESTSTOFFEN EN PESTICIDE

Deze meststoffen die uit olie worden gemaakt, bevatten meestal stoffen – zoals zware metalen – die de grond verontreinigen en die kunnen worden overgedragen op planten en de voedselketen (groenten of honing). Deze producten versnellen de groei wel, maar verzwakken vaak de planten.

Pesticide is nog gevaarlijker voor de biodiversiteit, het milieu en zelfs de gezondheid van tuinders. Kies resoluut voor natuurlijke middelen om ongewenste gasten te bestrijden. Er bestaan tal van natuurlijke oplossingen die thuis met behulp van onschadelijke stoffen kunnen worden gemaakt.

Afkooksels of gier :
Afkooksel van tomatenbladeren
en -dieren

Recept:

Hak en vermaal 600 g tot 1 kg tomatenbladeren en -dieren. Laat dit in 10 liter water trekken (gedurende 1 tot 3 dagen). Filter. Puur te gebruiken.

Gebruik:

egen aardvlo, rupsen, aspergeboorvliegen, bladluizen, preimotten en langpootmuggen.

Hoe pakt u dit aan? Technische fiches

INCROYABLE COMESTIBLE

De beweging 'Incroyable Comestible' is ontstaan in Engeland (Incredible Edible) uit een burgerinitiatief als reactie op de crisis. Sindsdien heeft de beweging zich over de hele wereld verspreid en vormt ze elke dag nieuwe groepen die het eenvoudige principe aanhangen: beplanten, kweken, delen. Het principe om openbare ruimte in te nemen en er bakken te plaatsen met groenten die vervolgens worden weggeschonken, wordt in Vorst gefaciliteerd door een beslissing van het college van burgemeester en schepenen.

Het is dus vanzelfsprekend dat 21 eerste bakken al de ecologische corridor afbakenen. Zelfs symbolisch bevorderen deze bakken de biodiversiteit; vormen ze de basis van een nieuwe cultuur waarin wordt gedeeld en vormen ze de beginselen van reflectie over duurzame voeding (lokaal, gezond, seizoensgroenten en sociaal eerlijk). Burgers, scholieren en verenigingen hebben ze gebouwd, en kweken in een park, op een schoolplein of op een voetpad groenten om die weg te schenken of om er samen van te genieten.

U bent aan zet!

Iedereen is vrij om zijn eigen groentebak te bouwen naargelang de eigen middelen en doe-het-zelf-talenten. Toch dienen enkele regels gerespecteerd te worden:

- contacteer de Cel Milieu om de haalbaarheid na te gaan;
- bouw de bak: verhoogde pallets of met lijnolie behandeld hout zijn de meest gebruikte materialen. Ook big bags zijn geschikt. Het volume moet groot genoeg zijn om uitdroging te voorkomen (min. 1/4 m³ voor bijvoorbeeld 100 cm x 40 cm op 60 cm hoogte). Een hoogte van 60 cm vermijdt dat er hondenpoep, strooizout en uitlaatgassen in terecht komen;
- vul de bakken: 15-20 cm grind of kleikorrels, idealiter een worteldoek of waterdoorlatende laag waardoor de lagen niet gemengd geraken; vullen met een mengeling van aarde, potaarde en compost;
- zaai of plant de groenten naargelang het seizoen, de behoefte en de beschikbare plaats

Meer weten:

Incredible Edible of Incroyables Comestibles www.incredible-edible.info/

Passende teelt: <http://www.rustica.fr/articles-jardin/legumes-et-potager/associer-legumes-potager,2287.html>

BLOEISTROKEN EN BLOEMRIJK GRASLAND

Deze aanleg is geschikt voor percelen die veel zon opvangen.

Een schraal terrein maakt een grotere verscheidenheid aan soorten mogelijk. Nadat u de bodem proper heeft gemaakt, zaait u het bloemenmengsel. De keuze van deze zaden is erg belangrijk, want bepaalde mengsels die in winkels worden verkocht, bestaan niet uit inheemse soorten. Naargelang uw verwachtingen kiest u voor grasgewassen, eenjarige planten of wintervaste planten. De zaai-instructies moeten nauwgezet worden

opgevolgd om een grote variëteit aan soorten te hebben. Het is raadzaam dat het grasland een of twee keer per jaar wordt gemaaid (eind juni en september) en dat het maaisel wordt weggebracht om de bodem niet te verrijken.

Meer weten:

De natuurlijke tuin (Leefmilieu Brussel):

http://documentation.bruxellesenvironnement.be/documents/100_conseils_jardin_FR.PDF?langtype=2060

PLANTEN, STRUIKEN EN GROENTEN VOOR DE HUIZEN

BLOEM- OF GROENTEBAKKEN

Tal van huizen hebben een kleine privéruimte voor hun gevel (een voortuin).

De inrichting van deze perken die een rechtstreekse verbinding met de openbare ruimte vormen en de openbare ruimte doortrekken, zijn ideaal om de biodiversiteit te verwelkomen. Het zijn toevluchtsoorden voor soorten en ze creëren een sfeer die iedereen naargelang zijn verbeelding, de beschikbare plaats

en de ligging van het terrein zelf kan samenstellen.

Voor de woningen aan de straat kan men gebruikmaken van plantenbakken die op dezelfde manier worden verfraaid.

ENKELE ADVIEZEN OM UZELF DE JUISTE VRAGEN TE STELLEN

Een plant kiezen betekent ook rekening houden met de groei ervan. Informeer ernaar om te vermijden dat u na enkele jaren overmand geraakt.

De bloeitijd is een belangrijk esthetisch element. Het is leuker als de bloeiperiodes over het seizoen verspreid zijn; bovendien is dit gunstiger voor de honingverzamelende en bestuivende insecten. Bloembollen in de lente; winterharde planten over gespreide bloeiperiodes; enkele eenjarige planten voor een spectaculair effect en waarom ook geen groenten en kruiden om het nuttige aan het aangename te koppelen.

De oriëntatie is belangrijk. In de zon plaatst u planten die zijn

bestand tegen directe blootstelling en tegen de hitte, die vaak wordt versterkt door weerkaatsing en warmteopslag door de muren. Bepaalde planten houden goed stand tegen verdamping en gedijen goed in de zon, andere hebben liever de schaduw!

Ik wil een groentebak op mijn voetpad plaatsen; hoe ga ik hiervoor te werk?

- Praat erover met uw burens;
- Vraag toestemming aan de Cel Milieu.

KLIMPLANTEN OP DE GEVELS

De muren en gevels bekleden, laten begroeien... een mooie kans om de natuur in de stad te verwelkomen en het huis, de straat, de wijk op te fleuren.

Wist u dat de bladeren van klimplanten de muren beschermen tegen regen; een verfrissende warmte-isolatie bieden in de zomer en warm houden in de winter, en dat de wortels de fundamenteën van het huis droogmaken?

Ik wil klimplanten plaatsen op het voetpad; hoe ga ik te werk?

- Leef de volgende regels na: houd 1,5 m breedte voetpad vrij en bouw bakken van maximaal 20 cm breed.
- Vraag toestemming aan de Cel Milieu om de tegels te verwijderen.
- Leg de plantput aan.
- Kies met zorg de planten volgens de oriëntatie, de drager, de potentiële groei van de plant.

HOE KIEZEN?

Om de biodiversiteit te bevorderen, kiest u inheemse en harde planten in plaats van tuinbouwvariëteiten. Bovendien zijn bepaalde soorten zoals kamperfoelie of blauweregen bijzonder honingdragend. Ook moet men met verschillende elementen rekening houden.

DE BEVESTIGINGSWIJZE

Klimplanten verspreiden zich afhankelijk van hun bevestigingswijze. Laten we de verschillende types klimplanten bekijken:

- klimplanten die zich aan de muur hechten zonder hulpmiddelen dankzij zuignappen of hechtwortels zoals bij klimop (opgelet, de hechtwortels zijn erg krachtig en kunnen schade toebrengen aan muren met beschadigde voegen), klimhortensia en druivenboom;
- klimplanten die zich slingeren of vastklampen met schroefbewegingen. Men moet dan een draad spannen, of een houten klimplantrooster of traliewerk plaatsen. Voorbeelden hiervan zijn: bosrank of bergbosrank, kamperfoelie, hop, passiebloem, kapucijnbloem of blauweregen. Opgelet: deze laatste soort kan zich

zo krachtig slingeren dat ze stalen dragers kan buigen. Ze moet daarom erg regelmatig gesnoeid worden;

- klimplanten die ondersteuning nodig hebben – zoals klimroos of doornstruik – en waarvoor het dus raadzaam is om horizontale draden te spannen en flexibele binders te gebruiken.

DE ORIËNTATIE

Bepaalde soorten gedijen goed in de zon zoals clematis, kapucijnbloem en passiebloem.

Andere groeien beter in halfschaduw zoals hortensia en hop, terwijl sommige de schaduw verkiezen, zoals kamperfoelie.

HET GEBLADERTE IN DE WINTER

Bepaalde planten behouden hun bladeren in de winter – zoals kilmpop of passiebloem – terwijl het merendeel van de klimplanten zijn bladeren verliest.

Bepaalde zijn eenjarige planten, dit wil zeggen dat ze na een seizoen verdwijnen. Deze planten moeten wel worden geleid door traliewerk of een draad, maar zijn nooit overwoekerend. Dit geldt voor kapucijnbloem, klimmende winde, pronkerwt en pronkboon.

De aanplant vormt een delicaat moment. De wortels moeten herstellen en zich aan hun nieuwe groeibodem aanpassen; ze kunnen de plant op dat moment moeilijk met water voeden. Daarom is het uiterst belangrijk om de eerste weken de aanplanten dagelijks te besproeien, ook al is het regenachtig, en uiteraard wanneer

het warm is en de plant naar het zuiden is gericht.

In volle grond planten is ideaal, want het maakt een directe verbinding met de bodem mogelijk; de plant ontwikkelt er zijn wortelsysteem en kan zich met water en minerale zouten bevoorraden. Indien deze oplossing niet mogelijk is, kan men de planten in potten plaatsen door een voetpadbreedte van 1,5 m te respecteren. Dan moeten de planten regelmatig worden besproeid en moet men zorgen voor overeenstemming met de inrichting van de andere straatbewoners, zodat het esthetisch past binnen het geheel. Besproei bij voorkeur 's avonds zodat de bladeren niet verbranden door weerkaatsing, en zodat verlies door verdamping wordt beperkt (u zult zo tot 50% water besparen).

Meer weten:

Fleur uw gevel op (Leefmilieu Brussel):

http://www.bruxellesenvironnement.be/uploadedFiles/Site/Particuliers/Thème_-_Espaces_verts,_faune_et_flore/Embellissez_votre_facade_FR.pdf?langtype=2060

Foto: Espace Environnement

NESTKASTJES EN INSECTENHOTELS

Nestkastjes

Behalve dat het leuk wakker worden is met hun gezang, spelen vogels een belangrijke rol bij het beschermen van de biodiversiteit. In de stad is er, behalve in sommige parken, vaak gebrek aan een geschikt natuurlijk onderkomen. Ook al vinden vogels die een nest maken in bomen en struiken (merels, lijsters, vinken) tamelijk gemakkelijk een plaats die geschikt is voor het bouwen van een nest, toch hebben de in holen levende vogels – met andere woorden vogels die een gat of een kleine holte zoeken – het vaak maar al te moeilijk om onderdak in onze steden te vinden.

Het is nuttig om de aantrekkelijkheid van uw onderdak aan vogels te verhogen door hen een overdekt plekje aan te bieden. Kaardendistel of grote kaardebol, lijsterbes, wilde rozelaar, veldkers en komkommerkruid verschaffen hen bovendien granen en fruit of trekken de insecten aan waarmee ze zich voeden.

U doet er dus goed aan om nestkastjes te plaatsen of te bouwen, waarbij u variatie brengt in de vorm ervan om verschillende soorten te verwelkomen. Wat planken hout en u bent vertrokken...

WELKE VRAGEN STELLEN EN WELKE REGELS TOEPASSEN?

Het omliggende milieu moet de vogels en hun jongen de nodige elementen bieden om zich te voeden, en we letten erop om een rustige plaats te kiezen tijdens de volledige voortplantingsperiode.

DE PLAATSINGSPERIODE

Indien het nest de plaats is waar de eieren worden gelegd en de jongen opgekweekt, dan is het raadzaam om de nestkastjes in de herfst te plaatsen. De vogels kunnen er dan aan wennen, het bezoeken en er zelfs beschutting zoeken tijdens het slechte seizoen. Op die manier zullen ze het nestkastje in de lente veel gemakkelijker als hun onderdak zien.

DE ORIËNTATIE

Kies een oriëntatie die uw gasten beschermt tegen regen, ijskoude wind of buitenmatige zonnestralen. Men moet dus vermijden om de opening in de dominante windrichtingen te plaatsen (vaak uit het westen). Oriëntatie van het noorden tot het zuidoosten wordt aangeraden; of nog beter, een plek die volledig uit de wind ligt.

EEN DROOG PLEKJE

Plaats de opening een beetje naar beneden om te vermijden dat er water in het nestkastje terechtkomt. De planken moeten goed aaneensluiten en u boort best een klein gaatje in de vloer zodat de jongen niet verdrinken.

Koolmees

Nestkastje

Pimpelmees

*Nestkastjes die gebouwd werden
in de seniorclub*

Foto Espace Environnement

HET ONDERHOUD

Maak het nestkastje idealiter schoon op het einde van elk seizoen; februari is hiervoor de beste maand. Dankzij een afneembaar dak gaat dit gemakkelijker. Verwijder het nestafval, controleer of de planken nog steeds goed aaneensluiten, of het nestkastje stevig is en goed is bevestigd. Vermijd verf die vaak schadelijk is voor de vogels en hun jongen; breng in plaats hiervan een laag lijnolie aan. Indien u uw nestkastje zelf bouwt, dan is vastspijkeren moeilijk of zelfs riskant en niet zonder gevaar. Het indraaien van vaste schroeven met een elektrische schroevendraaier in vooraf geboorde gaten levert kwaliteitsvoller werk op en brengt de kinderen veel voldoening.

BUITEN HET BEREIK VAN ROOFDIEREN

Naast de oriëntatie die erg belangrijk is om vogels aan te trekken, moet men ook denken aan roofdieren zoals katten. Indien de nesten zich binnen hun bereik bevinden, dan is een feestmaal niet ver. De nestkastjes moeten dus op een hoogte van minimaal 2 meter worden geplaatst en op en plek die ver ligt van daken, dakgoten en boomtakken.

Een nestkastje zoals hier wordt getoond, geplaatst op 2 meter van de grond, is tamelijk veelzijdig en kan aan verschillende soorten zangvogels een onderdak bieden. Meestal zijn het verschillende soorten mezen die er hun thuis van zullen maken (naargelang de invliegopening van 28 tot 32 mm).

Insectenkastjes

Insecten kunnen vaak op weinig sympathie rekenen! Men mag ze echter niet herleiden tot muggen die bijten, of tot vervelende wespen. Ze spelen een vitale rol in de ecosystemen: ze bestuiven bloemen, fruit en groenten, en staan aan de voet van de voedselketen voor tal van vogels, vleermuizen, ...

Om deze o zo nuttige insecten aan te trekken, volstaan schutplaatsen om ze te verwelkomen. Van een bundel holle

Foto <http://www.papadocfarm.co.uk>

takjes zoals bamboe – die de solitaire bij zoals de rosse metselbij aantrekt – tot het bouwen van echte insectenhôtels die onderdak kunnen bieden aan een grote verscheidenheid gasten. Deze kastjes zijn een ware duw in de rug voor de biodiversiteit en bieden een onuitputtelijke bron van observaties.

Observeer meteen hoe de insecten zich er vestigen; opstoppingen van aarde of hars bewijzen dat takjes en holletjes bezet worden.

Deze kastjes en hotels moeten worden beschermt tegen slecht weer en volle zon.

Meer weten:

Natagora : <http://www.natagora.be/natureaujardin/>

Inter-Environnement Bruxelles : <http://www.ieb.be/>

ADOPTIE VAN EEN BOOMVOET

Veel voetpaden in de straten tussen de wijk Bervoets en de wijk Bempt zijn met bomen beplant. De Gemeente Vorst stelt de burgers die dat willen voor om de boomvoeten in de buurt van hun woning of in hun straat op te fleuren.

Door een boomvoet te verfraaien met wat mooie winterharde en eenjarige planten brengt men biodiversiteit in de straat. De vlinders, bijen en lieveheersbeestjes kunnen er voedsel of een schuilplaats vinden.

Deze met bloemen versierde plekjes verfraaien de buurten en zorgen voor een nettere straat. De opgefleurde boomvoeten worden namelijk niet meer beschouwd als hondentoiletten of een plaats waar men afval kwijt kan.

Wilt u deelnemen aan de beplanting van boomvoeten, dan kan de gemeente u helpen met advies en het uitlenen van klein gereedschap. Bovendien wordt er gezorgd voor aangepaste markering via sjablonen. Vergeet niet om uw boomvoet aan de dienst Milieu aan te geven; die zal de adoptie via het sjabloon concretiseren. Het doel hiervan is ook om aan de technische teams van

de gemeente aan te geven dat deze boomvoet door burgers wordt beheerd.

COLLECTIEVE COMPOSTERING

Composteren vermindert het tuin- en keukenafval en u produceert tegelijkertijd een kwaliteitsvolle en natuurlijke meststof voor uw beplantingen.

Individueel of collectief composteren vraagt weinig beheer. U moet er enkel op letten om biologisch afbreekbaar afval toe te voegen, en vanaf het begin moet u zorgen voor een goed evenwicht tussen stikstofhoudend (zacht en vochtig materiaal) en koolstofhoudend materiaal (hard, bruin en droog materiaal).

Voor alle groenafval uit de tuin of de keuken (schillen, verwelkte bloemen, grasmaaisel...) moet men er dus aan denken om droog afval toe te voegen (gedroogde bloemen en bladeren, twijgjes, takjes, bruin karton...). Dankzij een goed beheer en kwaliteitsvol afval verkrijgt men op termijn een doeltreffend grondverbeteringsmiddel dat gebruikt kan worden voor alle beplantingen in de tuin, de moestuin en zelfs in planten- en bloemenbakken.

De eenvoudigste manier om met composteren te beginnen, is te werken met oude pallets die u helemaal niets kosten! Men kan hier veel meer compost op

verzamelen dan met plastic cilindervaten die men – vaak voor veel geld – in een tuincentrum koopt.

Indien u niet over genoeg plaats beschikt om thuis te composteren, dan wordt er in uw buurt misschien wel collectief gecomposteerd (bijvoorbeeld: wijk Bervoets, boerderij van Bempt), of praat erover met uw burens, want misschien zijn ook zij hierin geïnteresseerd.

Meer weten:

Compost en de opleiding 'Compostmeester':
<http://www.bruxellesenvironnement.be/>
<http://www.wormsasbl.org/>

Foto Espace Environnement

Referenties

U vindt de nodige informatie en adviezen bij het opzetten van de voorgestelde inrichtingen met name bij de volgende verenigingen en instellingen:

Leefmilieu Brussel
<http://www.leefmilieubrussel.be>

Inter-Environnement Bruxelles :
<http://www.ieb.be/>

Natagora :
http://www.natagora.be_

Le début des haricots :
<http://www.haricots.org/>

MEER WETEN...

Lijsten met inheemse planten in België:
<http://www.liege.be/telechargements/pdf/environnement/pcdn/plantes-mel-liferes-abeilles.pdf>

Lijsten met invasieve planten m.a.w. uitheems en beschouwd als schadelijk doordat ze de biodiversiteit en/of de menselijke gezondheid treffen:
http://www.natagora.org/files/Listes_grise_et_noire_des_invasives.pdf_

Incredible Edible of Incroyables Comestibles:
www.incredible-edible.info/

De natuurlijke tuin (Leefmilieu Brussel):
http://documentation.bruxellesenvironnement.be/documents/100_conseils_jardin_NL.PDF?langtype=2060

Fleur uw gevel op (Leefmilieu Brussel):
http://www.bruxellesenvironnement.be/uploadedFiles/Site/Particuliers/Thème_-_Espaces_verts,_faune_et_flore/Embellissez_votre_facade_NL.pdf?langtype=2060_

Natagora:
<http://www.natagora.be/natureaujardin/>

Inter-Environnement Bruxelles:
<http://www.ieb.be/>

Compost en de opleiding 'Compost-meester':
<http://www.bruxellesenvironnement.be/>
<http://www.wormsasbl.org/>

Passende teelt:
<http://www.rustica.fr/articles-jardin/legumes-et-potager/associer-legumes-potager,2287.html>

ECOWAL
<http://ecowal.be/>

Gemeente Vorst

Cel Milieu :

02/348 17 39

02/348 17 35

